

วรรณคดีและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของโทรทัศน์

นับตั้งแต่ นักวิทยาศาสตร์ประเทศต่าง ๆ ได้พยายามค้นหาและประดิษฐ์โทรทัศน์ขึ้นมา โดยได้ใช้เวลานับเป็นเวลายาวหลายสิบปีในการค้นหา และได้เริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2479¹ ในประเทศอังกฤษ หลังจากนั้นโทรทัศน์ได้พัฒนาเรื่อยมาตามลำดับจนถึงปัจจุบัน การส่งออกอากาศของโทรทัศน์อาจแบ่งออกได้หลายแบบวิธีแล้วแต่จะกำหนดตามประเภทของ ความถี่ในการส่ง

การส่งออกอากาศ

การส่งออกอากาศแบ่งเป็น 2 แบบคือ

1. การส่งในระบบวงจรมีเปิด โดยการถ่ายทอดออกอากาศในระบบ วี.เอช.เอฟ. (Very High Frequency) ของ 2 - 13 และระบบ ยู.เอช.เอฟ. (Ultra High Frequency) ของ 14 - 83
2. การส่งในระบบวงจรมีปิด โดยการถ่ายทอดออกอากาศในระบบที่เครื่องรับธรรมดา รับไม่ได้ เช่น ไมโครเวฟ

¹ กุศล สุจรรยา. "โทรทัศน์การศึกษา" เอกสารประกอบความรู้การประชุมใหญ่สัมมนา เทศบาลแห่งประเทศไทย, (พระนคร: โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2513), หน้า 200.

ประเภทของโทรทัศน์

1. โทรทัศน์เพื่อการค้า รายการของสถานีประมาณร้อยละ 90 เป็นไปในด้านการค้าและการบันเทิง สถานีโทรทัศน์ทั้งหมดของประเทศไทยจัดอยู่ในประเภทนี้
2. โทรทัศน์เพื่อการศึกษา คือโทรทัศน์ที่จัดรายการเพื่อเสริมสร้างและสนับสนุนการสอนของครู ตลอดจนการสอนทางโทรทัศน์โดยตรง
3. โทรทัศน์เพื่อการสอน คือโทรทัศน์เพื่อการสอนตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นอุปกรณ์การสอนโดยตรง ซึ่งจะเป็นรายการสด หรือบันทึกการสอนไว้แล้วสอนให้นักเรียนจำนวนมาก ๆ ดู

ประโยชน์หรือคุณค่าพิเศษของโทรทัศน์ที่มีต่อการศึกษา²

1. เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อม ๆ กัน โดยสะดวกและประหยัด
2. เป็นเครื่องมือที่สามารถเอาชนะอุปสรรคของการเรียนรู้หลายประการ เพราะสามารถที่จะเสนอความคิดที่สำคัญ สร้างทัศนคติ ให้ข่าวสารสำคัญ โดยไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาสูง หรือต้องอยู่ใน สถานที่เหตุการณ์นั้นด้วย
3. เป็นการขยายความสัมพันธ์ส่วนตัวของครูที่เก่ง ๆ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านหนึ่งโดยเฉพาะให้ถึงผู้ชมมาก ๆ
4. โทรทัศน์จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงและการพัฒนาทางสังคมที่สำคัญ
5. มีความปัจจุบันทันด่วน ทำให้ผู้รับสนใจมากและยอมก่อให้เกิดการเรียนรู้สูง
6. โทรทัศน์สามารถนำเอาอุปกรณ์การศึกษาอื่น ๆ เช่น ของจริง รูปภาพ ภาพยนตร์ และอื่น ๆ เขามาใช้ร่วมกันด้วยความสะดวก ซึ่งการใช้อุปกรณ์หลายอย่างร่วมกันเช่นนี้ยอมทำให้ผู้เรียนเข้าใจดี

²ชม. ภูมิภาค "โทรทัศน์กับการศึกษาตลอดชีพ" สารเทคโนโลยีทางการศึกษา, ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2516, หน้า 49 - 50.

7. การวิจัยพบว่าโทรทัศน์ใช้สอนหลักการความคิดรวบยอด และกฎเกณฑ์โดยผลดีที่สุด เรื่องนี้นับว่าเป็นสำคัญมาก เพราะการสอนที่มีประโยชน์จริง ๆ นั้น ก็คือการสอนซึ่งผู้เรียนเมื่อเรียนแล้ว สามารถนำไปประยุกต์กับสถานการณ์ใหม่ได้

นอกจากโทรทัศน์จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาโดยตรงแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการทั่ว ๆ ไปอีกด้วย สำหรับบทบาทของโทรทัศน์ในการพัฒนานั้นมีหลายด้าน³ เช่น

1. การพัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่ เนื่องจากการศึกษาเป็นขบวนการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้นผู้ใหญ่ก็ควรจะได้มีโอกาสได้รับการศึกษาไม่ว่าเขาจะอยู่ในที่แห่งใด โทรทัศน์จะเป็นเครื่องมือในการให้การศึกษาแก่เขาอันสำคัญ ซึ่งจะทำให้การให้การศึกษาหลายด้าน เช่น

1.1 แพร่กระจายความรู้ต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันเราอยู่ในยุคของวิทยาศาสตร์ และเทคนิควิทยา เพื่อจะให้มนุษย์เราเข้าใจโลกที่เราอาศัยอยู่ การให้ความรู้และเทคนิควิทยา แพร่ไปสู่คนทุกคนจึงเป็นเรื่องจำเป็น การคนควาทดลองต่าง ๆ ในด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเกษตรกรรม ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมากหากมีแพร่กระจายออกไปสู่คนหมู่มากแล้วก็ย่อมจะได้ผลน้อย โทรทัศน์จะแพร่กระจายการค้นพบใหม่ ๆ ไปยังหมู่ประชาชนทำให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

1.2 การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง โทรทัศน์จะช่วยให้ประชาชนคุ้นเคยและรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศชาติตลอดจนกิจการต่าง ๆ นับเป็นการกระตุ้นให้คนในชาติมีความสามัคคีกัน เขามีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะอย่างมีระเบียบแบบแผน

2. การพัฒนาชนบท เนื่องจากการกระจายเสียงไม่ว่าวิทยุ หรือโทรทัศน์ก็ตามสามารถเข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อม ๆ กัน ย่อมจะทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญในเรื่องเดียวกัน และลงมือปฏิบัติในสิ่งนั้นพร้อมกัน ทำให้เกิดการยอมรับปฏิบัติอย่างถาวร

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

3. การพัฒนาเศรษฐกิจ โทรทัศน์สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตใหม่ ๆ ตลอดจน
 ลู่ทางของอาชีพต่าง ๆ ทำให้คนสามารถปรับตนเองให้มีความก้าวหน้าในอาชีพอยู่เสมอ

จากคุณค่าของโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือทางการศึกษา และเป็นเครื่องมือในด้านการ
 เสริมสร้างการพัฒนาต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้จึงเป็นที่สนใจกันทั่วโลก ทั้งนี้เพราะว่าโทรทัศน์
 สามารถจะปรับปรุงเนื้อหาให้เข้ากับสภาวะการณต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถจะ
 กระตุ้นถึงอารมณ์และสติปัญญา ดังนั้นโทรทัศน์นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการให้การศึกษาแก่
 ประชาชนแล้ว โทรทัศน์ก็จะแสดงบทบาทอันสำคัญยิ่งในฐานะเครื่องมือการศึกษาตลอดชีพของ
 พลเมืองของประเทศ ประเทศชาติก็จะพัฒนารวดเร็วขึ้นเพราะมีเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน
 ซึ่งการพัฒนาคนในด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทักษะนั้นนับว่าเป็นการพัฒนาที่สำคัญอันดับแรก
 หากคนมีความรู้ มีทัศนคติ และทักษะต่อการพัฒนาแล้ว ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ก็จะได้รับการพัฒนา
 ให้เกิดประโยชน์ต่อความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ

สำหรับประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของโทรทัศน์ในการที่จะช่วยในการให้การศึกษาแก่
 ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงได้จัดตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24
 มิถุนายน พ.ศ. 2498⁴ โดยบริษัทไทยโทรทัศน์จำกัด การดำเนินงานเริ่มแรกของสถานีจัดอยู่ใน
 รูปของรัฐวิสาหกิจและดำเนินการในรูปแบบสถานีโทรทัศน์เพื่อการค้าเป็นส่วนใหญ่ รายการ
 โทรทัศน์ที่ออกอากาศมีหลายด้าน เช่น บริการเพื่อชุมชน ข่าว กีฬา รายการเกี่ยวกับวัฒนธรรม
 เป็นต้น หลังจากนั้นอีก 3 ปี คือเมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2501⁵ กองทัพบกได้เปิดสถานี
 โทรทัศน์ขึ้นมาอีกสถานีหนึ่ง และหลังจากปี พ.ศ. 2501 เป็นต้นมารัฐบาลได้เห็นความสำคัญ
 ของโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนที่ข่าวสารและความรู้ไปสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง
 และตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้ให้หน่วยงานของรัฐบาล คือกรมประชาสัมพันธ์
 จัดตั้งสถานีโทรทัศน์ขยายออกไปสู่ส่วนภูมิภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดตั้งสถานี

⁴ สุวีริศน์ ภูมิธรรม, เรืองจิต ชีรติลล, "การจัดโทรทัศน์ศึกษาในประเทศไทย",
 เอกสารทางวิชาการ เทคโนโลยีทางการศึกษา, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516, หน้า 64.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

โทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 5 (ขอนแก่น) ภาคเหนือ จัดตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ลำปาง) ภาคใต้ จัดตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 9 (สุราษฎร์ธานี) ของ 10 (สงขลา) และของ 11 (ภูเก็ต) นอกจากนี้ระหว่างปี พ.ศ. 2511 - 2513 ยังได้มีหน่วยงาน ทั้งของรัฐบาลและเอกชนลงทุนจัดตั้งสถานีโทรทัศน์สีขึ้นในประเทศไทยอีกด้วย นับรวมถึงปัจจุบัน สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลางมีจำนวนถึง 9 สถานี คือเป็นสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลาง 4 สถานี อีก 5 สถานีเป็นสถานีโทรทัศน์ตามส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ยังมี สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ในเครือข่ายของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถแพร่ภาพออกอากาศ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศอีกด้วย จึงเห็นได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมาก ชนิดหนึ่งในประเทศ ที่จะสามารถส่งข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงและอื่น ๆ ไปสู่ประชาชนใน ประเทศได้อย่างกว้างขวาง แต่ข้อจำกัดของโทรทัศน์ก็มีมากมายเช่นเดียวกัน เช่น เครื่องรับโทรทัศน์มีราคาแพง ต้องใช้กระแสไฟฟ้า ต้องติดตั้งเสาอากาศ เป็นต้น

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในระหว่างปี พ.ศ. 2511 - 2512 หน่วยงานของรัฐบาลคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี⁶ ได้ทำการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วประเทศเพื่อสนองความต้องการของ คณะกรรมการวางแผนใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุและครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ และข้อมูลด้านลักษณะและนิสัย ในการรับฟังและชมรายการวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งความชัดเจน ของเสียงวิทยุ ภาพโทรทัศน์ที่สถานีส่งออกอากาศในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ซึ่งสรุป ผลการสำรวจไว้ดังนี้

001289

⁶สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานผลการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2511 - 2512, (โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2512), หน้า 5 ถึง 14.

1. ครั้วเรือที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ประมาณร้อยละ 85 ขึ้นไปในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค ชมโทรทัศน์ทุกวันหรือเกือบทุกวัน (4 - 6 วัน) ในสัปดาห์
2. ครั้วเรือที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ประมาณร้อยละ 60 ขึ้นไปทั้งในและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค มีจำนวนชมโทรทัศน์เป็นจำนวนมากประมาณร้อยละ 70 ขึ้นไป ในเขตเทศบาลภาคกลางและภาคเหนือชมรายการโทรทัศน์ระหว่างเวลา 19.00 - 21.59 น. ในทุกวันของสัปดาห์ สำหรับในเขตเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ชมรายการโทรทัศน์ระหว่างเวลา 18.00 - 20.59 น. ในทุกวันของสัปดาห์
3. ช่วงเวลาที่ดูชมโทรทัศน์เป็นจำนวนสูงที่สุดประมาณร้อยละ 80 ขึ้นไปในทุกวันของสัปดาห์ ในเขตเทศบาลภาคกลางใต้แก่ช่วงเวลา 20.00 - 20.59 น. สำหรับในเขตเทศบาลอื่น ๆ ใต้แก่ช่วงเวลา 19.00 - 19.59 น.
4. ในเขตเทศบาลต่าง ๆ ครั้วเรือที่มีชมโทรทัศน์ภาคกลางวันในวันเสาร์มีจำนวนไม่เกินร้อยละ 40 และภาคกลางวันในวันอาทิตย์ไม่มากกว่าร้อยละ 60
5. จำนวนครั้วเรือที่มีชมโทรทัศน์ในแต่ละชั่วโมงของวันต่าง ๆ ในสัปดาห์ ในเขตเทศบาลแต่ละภาคมีลักษณะคือ ในชั่วโมงเริ่มเปิดสถานีภาคกลางวันในวันเสาร์ วันอาทิตย์ และในภาคกลางคืนทุกวันของสัปดาห์มีจำนวนน้อย ในชั่วโมงต่อ ๆ มาจะเพิ่มขึ้น แล้วลดลงในชั่วโมงใกล้ปิดสถานี ในที่สุดลดลงเหลือจำนวนน้อยในชั่วโมงปิดสถานีภาคกลางวันในวันเสาร์ วันอาทิตย์ และภาคกลางคืนของทุกวันของสัปดาห์
6. ชั่วโมงชมโทรทัศน์ในวันต่าง ๆ ของครั้วเรือที่มีเครื่องรับโทรทัศน์นอกเขตเทศบาลแต่ละภาคมักคล้ายคลึงกับของครั้วเรือที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ในเขตเทศบาลภาคนั้น ๆ แต่ร้อยละของจำนวนครั้วเรือนอกเขตเทศบาลแต่ละภาคที่ชมรายการโทรทัศน์ในแต่ละชั่วโมงของวันต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์โดยทั่วไปต่ำกว่าในเขตเทศบาลภาคนั้น ๆ
7. รายการโทรทัศน์ที่ครั้วเรือที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ประมาณร้อยละ 60 ขึ้นไป ชอบหรือสนใจมากที่สุดหรือพอประมาณทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค ได้แก่รายการ 9 ประเภท ดังนี้คือ ภาพยนตร์ต่างประเทศ ข่าวในประเทศ ภาพยนตร์ไทย เพลงหรือดนตรีสากล ชาวต่างประเทศ การวิเคราะห์ข่าว ละครโทรทัศน์ กีฬา และเพลงลูกทุ่ง

8. กล่าวโดยเฉลี่ยร้อยละของผู้สนใจหรือชอบชมภาพยนตร์ต่างประเทศ เพลงหรือดนตรีไทยสากล ชาวต่างประเทศหรือวิเคราะหฺชาว และละครโทรทัศน์ที่อยู่ในเขตเทศบาล สูงกว่าร้อยละของผู้สนใจหรือชอบชมรายการ เหล่านี้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล

9. สถานีโทรทัศน์ที่ครัวเรือนจำนวนมากชอบชมและระบุารับภาพได้ชัดเจนทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาคนั้นมี ภาคกลางมีสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ 7 พระนครสถานีไทยโทรทัศน์ ของ 4 พระนคร และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ของ 7 พระนคร ต่างมีผู้ชมเป็นจำนวนมาก ภาคเหนือครัวเรือนในจังหวัดที่อยู่ตอนบนของภาค เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ฯลฯ ส่วนใหญ่ชมรายการที่ส่งโดยตรงหรือถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ลำปาง) และครัวเรือนในจังหวัดที่อยู่ตอนล่างของภาค เช่น นครสวรรค์ พิจิตร สุโขทัย ฯลฯ ส่วนใหญ่ชมรายการที่ถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ 7 นอกจากนี้ส่วนหนึ่งของผู้มีเครื่องรับโทรทัศน์ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลชอบชมรายการที่ถ่ายทอดจากสถานีไทยโทรทัศน์ ของ 4 และจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ของ 7 สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่ชมรายการที่ส่งโดยตรงหรือถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 5 (ขอนแก่น) นอกจากนี้ส่วนหนึ่งของประชาชนในภาคนี้ชมรายการที่ถ่ายทอดหรือส่งโดยตรงจากสถานีไทยโทรทัศน์ ของ 4 สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ 7 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ของ 7 ได้อีกด้วย ส่วนภาคใต้ ครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ในเขตและนอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่ชมรายการที่ส่งโดยตรงหรือถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 10 (สงขลา)

สำหรับการสำรวจและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์ในภาคเหนือยังไม่มี การสำรวจและวิจัยกันอย่างกว้างขวางนัก แต่ก็มีผู้ทำการวิจัยไว้อย่าง เช่น ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับสื่อมวลชนในภาคเหนือของประเทศไทย โดยได้รับข้อมูลจากหน่วยงานวิจัยสามแห่งคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี หนวยวิจัยของสำนักข่าวสารอเมริกันกรุงเทพฯ และดัชนีสื่อมวลชนในปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516 ของบริษัทวิจัยคิมาร์ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่ให้บริการปรึกษาทางด้านการจัดการงาน

และการตลาด โดยได้สรุปผลเกี่ยวกับโทรทัศน์ในภาคเหนือ⁷ ไว้ดังนี้คือ

1. ความมอຍครั้งในการรับชมโทรทัศน์ จากผลการสำรวจวิจัยของสำนักข่าวสารอเมริกันและบริษัทวิจัยคิมาร์ ปรากฏว่าประชาชนในภาคเหนือมีแนวโน้มในการรับชมโทรทัศน์ลดน้อยลงตามลำดับของทุก ๆ ปี และขณะเดียวกันอัตราของผู้ที่ไม่เคยรับชมโทรทัศน์เลยเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีเช่นเดียวกัน จากการสำรวจของสำนักข่าวสารอเมริกันในปี พ.ศ. 2514 พบว่าผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 35 รับชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน แต่จากการสัมภาษณ์โดยบริษัทวิจัยคิมาร์ในปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516 ผู้รับการสัมภาษณ์ที่รับชมโทรทัศน์ทุกวันลดลงมาเป็นร้อยละ 34 และ 26 ตามลำดับ และการลดลงของร้อยละของจำนวนผู้ที่รับชมเกิดขึ้นในทุกลักษณะของความมอຍครั้งในการรับชม ในขณะเดียวกันจากการสำรวจของสำนักข่าวสารอเมริกันในปี พ.ศ. 2514 ผู้รับการสัมภาษณ์จำนวนร้อยละ 10 ที่ไม่เคยรับชมโทรทัศน์เลย ในปี พ.ศ. 2516 จากการสำรวจของบริษัทวิจัยคิมาร์ ผู้รับการสัมภาษณ์เพิ่มขึ้นถึงจำนวนร้อยละ 21 ที่ไม่เคยรับชมโทรทัศน์เลย

2. เวลาชมรายการโทรทัศน์ ปรากฏว่าเวลาชมรายการโทรทัศน์ของประชาชนในภาคเหนือไม่แตกต่างกันระหว่างวันธรรมดากับวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ แต่มีข้อสังเกตอยู่สองประการคือ ประการแรกในวันอาทิตย์ในช่วงเวลาตอนเช้าถึงบ่าย (10.00 - 14.00 น.) จะมีผู้รับชมมากกว่าวันอื่น ๆ ในสัปดาห์ ประการที่สอง เวลาที่ผู้รับชมส่วนใหญ่ชมรายการโทรทัศน์อยู่ระหว่าง 18.00 - 22.00 น. ทุกวัน แต่ในวันธรรมดาจะมีจำนวนร้อยละของผู้ชมรายการโทรทัศน์ในช่วงเวลานี้มากกว่าในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์

3. ความพอใจในการชมรายการโทรทัศน์ รายการที่ประชาชนในภาคเหนือซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลแสดงความพอใจต่อรายการที่ได้รับชมมากที่สุด ได้แก่รายการภาพยนตร์ต่างประเทศ รองลงมาคือรายการภาพยนตร์ไทย และข่าวในประเทศตามลำดับ สำหรับผู้

⁷นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "โทรทัศน์", รายงานสรุปการสำรวจสื่อมวลชนในภาคเหนือ ประเทศไทย, (อัคราเนนา), หน้า 31 - 41.

อาศัยนอกเขตเทศบาลมีความพอใจในรายการโทรทัศน์ประเภทรายการข่าวในประเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ภาพยนตร์ต่างประเทศ และภาพยนตร์ไทยตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ถึงความพอใจในรายการโทรทัศน์ที่รับชมของผู้ที่อาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลไม่แตกต่างกัน

4. ลักษณะของผู้ชมโทรทัศน์ จากการรายงานของบริษัทวิจัยคิมาร์ในปี พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าผู้หญิงจะรับชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันมากกว่าผู้ชาย แต่ในขณะเดียวกันจำนวนผู้หญิงที่ไม่เคยชมโทรทัศน์เลยก็มีจำนวนมากกว่าผู้ชายด้วย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ ของผู้รับชมโทรทัศน์จากการสำรวจวิจัยในปี พ.ศ. 2515 พบว่าจำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ทุกวันอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 15 - 20 ปี 31 - 40 ปี และอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่า ๆ กัน สำหรับผู้รับชมในกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี มีจำนวนรองลงมา แต่จากการสำรวจวิจัยในปี พ.ศ. 2516 พบว่าผู้รับชมโทรทัศน์ทุกวันส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป แต่จำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ในช่วง 21 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี รองลงมา แต่จำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ทั้งสามช่วงอายุไม่แตกต่างกันมากนัก แต่จำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ทุกวันนี้มีน้อยที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 15 - 20 ปี สำหรับจำนวนผู้ที่ไม่เคยรับชมโทรทัศน์เลยมากที่สุดในช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป

เมื่อปี พ.ศ. 2517 นิเทศสาขาประชาสัมพันธ์ ชั้นปีที่ 3 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เดินทางไปฝึกภาคสนามที่จังหวัดลำปาง ได้ทำการสำรวจทัศนคติของชาวลำปางต่อรายการวิทยุและโทรทัศน์ว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร โดยสุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลของจังหวัดลำปางจำนวน 164 คน ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้⁸ คือ

1. รายการภาพยนตร์สารคดีโลกของสัตว์และเมืองไทยชอบพักว่าง ผู้ที่เห็นว่าเป็นรายการที่ดีมีประมาณร้อยละ 55 ส่วนผู้ที่ไม่เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีมีประมาณร้อยละ 1 และเป็นผู้หญิง

⁸นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ทัศนคติของชาวลำปางต่อรายการวิทยุและโทรทัศน์", นิเทศสาร, 1 (กรกฎาคม, 2517), หน้า 20 - 31.

2. รายการข่าวคนทั่วโลก ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่มีประมาณร้อยละ 51 ส่วนผู้ที่ เห็นว่ารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 1 และเป็นหญิง
3. รายการอภิปรายประชาธิปไตยของศูนย์นิสิตนักศึกษา ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่มี ประมาณร้อยละ 44 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 2 และเป็นหญิง
4. รายการภาพยนตร์สารคดีแดนดินทอง ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่มีประมาณร้อยละ 42 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 1 และเป็นหญิง
5. รายการสารคดีเชิงข่าว ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่มีประมาณร้อยละ 36 ส่วนผู้ที่ เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 1
6. รายการสรุปข่าววันอาทิตย์ ระหว่าง 10.00 - 10.30 น. ผู้เห็นวารายการนี้ มีประมาณร้อยละ 35 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการนี้ยังไม่ดี เป็นผู้ชาย และมีประมาณร้อยละ 1 เท่านั้น
7. รายการภาพยนตร์อุตสาหกรรม ผู้เห็นว่ามีความหมายร้อยละ 35 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการดังกล่าวไม่ดี ไม่มีเลย
8. รายการหากินถิ่นเหนือ ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่มีประมาณร้อยละ 34 ส่วนผู้ที่ เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 3
9. รายการข่าวท้องถิ่นและข่าวกีฬา ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่ดีมีประมาณร้อยละ 33 ส่วนผู้ที่เห็นว่าเป็นรายการที่ไม่มีความหมายเลย 2
10. รายการกล้วยไม้ ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่ดีมีประมาณร้อยละ 32 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 5
11. รายการภาพยนตร์สารคดี ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่ดีมีประมาณร้อยละ 30 ส่วนผู้ที่ เห็นวารายการดังกล่าวไม่มีความหมายเลย 1
12. รายการภาพยนตร์สหรัฐอเมริกา ผู้เห็นวารายการนี้ดีมีประมาณร้อยละ 29 ไม่ดี มีประมาณร้อยละ 1 และเป็นผู้ชาย
13. รายการทีวีสัมพันธ์ ผู้เห็นว่า เป็นรายการที่ดีมีประมาณร้อยละ 27 ไม่ดีมีประมาณ ร้อยละ 7

14. รายการภาพยนตร์สำนักนายก ผู้ที่เห็นว่าเป็นรายการที่ตีประมาณร้อยละ 21 ไม่ตีประมาณร้อยละ 1 และเป็นผู้หญิง
15. รายการภาษาไทย ผู้ที่เห็นว่าเป็นรายการที่ตีประมาณร้อยละ 17 ไม่ตีประมาณร้อยละ 1
16. รายการสามกึ่งทัพ ผู้ที่เห็นวารายการนี้ตีประมาณร้อยละ 13 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการดังกล่าวยังไม่ตี ไม่มีเลย
17. รายการภูมิศาสตร์ ผู้ที่เห็นว่าเป็นรายการที่ตีประมาณร้อยละ 12 ส่วนผู้ที่เห็นวารายการดังกล่าวยังไม่ตีประมาณร้อยละ 1 และเป็นผู้หญิง

สำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์โดยทั่วไป ใ้มีผู้ทำการวิจัยไว้แล้ว พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้ คือ

พ.ศ. 2517 อนันต์ธนา อังกินันท์⁹ ทำการวิจัยเรื่อง "โทรทัศน์การศึกษาแบบบันเทิง" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาและวิเคราะห์การจัดรายการโทรทัศน์การศึกษาที่ให้ความรู้แบบการศึกษาโดยตรงและโดยทางอ้อม ในการจัดรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานี เพื่อที่จะนำมาเปรียบเทียบกันว่า แต่ละสถานีนั้นจัดรายการตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ และทางสถานีจัดรายการ เกี่ยวกับการให้ความรู้หรือส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมเป็นประโยชน์แก่การศึกษา ตามที่มุ่งหวังมากน้อยเพียงใด และเหตุไรรายการของสถานีที่เกี่ยวกับการศึกษาจึงไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร และถ้าหากจะจัดรายการในลักษณะรายการแทรกการบันเทิงจะได้รับความคุ้มค่าเนื่องจากจะเป็นที่สนใจของคนดูมากกว่า ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. โทรทัศน์การศึกษาในปัจจุบันไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากมีลักษณะทางวิชาการและเวลาในการจัดอยู่ในช่วงเวลาของคนส่วนมากยังไม่กลับบ้าน

⁹อนันต์ธนา อังกินันท์, "โทรทัศน์การศึกษาแบบบันเทิง", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, แผนกวิชาสัตตศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

2. ผู้ปฏิบัติรายการไม่ยากจัดรายการประเภทนี้ เนื่องจากอุปสรรคทางด้านเวลาที่จัดในช่วงที่คนยังไม่กลับบ้าน และรายการยังไม่ดีพอ ฉะนั้นกลัวเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า

3. หากจัดในเวลา 18.30 - 21.30 น. อันเป็นเวลาที่ดีที่สุดก็เกิดอุปสรรคทางด้านสถานีโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นเวลาที่เก็บอัตราค่าเวลาแพง และคนดูมาก ตลอดจนสถานีกลัวคนจะไม่ดูในโอกาสต่อไป

4. รายการควรปรับปรุงให้เป็นรายการแทรกความรู้ในการจัดทางบ้านบันเทิงเพราะว่าคนจะดูมากกว่าที่จัดการศึกษาในปัจจุบัน

5. ควรหาผู้ดำเนินงานจัดรายการที่จริงจังและเป็นกันเองต่อผู้ดู

ในต่างประเทศ พ.ศ. 2499 กับเบ็ลยู เอ. เบลสัน¹⁰ (W.A. Belson) ได้วิจัยเรื่อง "Effects of Television on the Interests and the Initiative of Adult Viewers in Greater London" โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาว่าโทรทัศน์ดึงดูดความสนใจของผู้ชมหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าโทรทัศน์ช่วยสร้างความคิดริเริ่มของผู้ชมหรือไม่

เบลสัน ได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อส่งไปยังประชาชนในกรุงลอนดอน และให้เวลาในการกรอกแบบสอบถามเป็นเวลา 1 สัปดาห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. โทรทัศน์สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้
2. โทรทัศน์สามารถสร้างความคิดริเริ่มในตัวผู้ชมให้สูงขึ้นได้

¹⁰W.A. Belson, "Effects of Television on the Interests and the Initiative of Adult Viewers in Greater London", British Journal of Psychology (United Kingdom; 1959), p. 145 - 158.

ในปีเดียวกัน เจ. ดูมาซดีเออร์¹¹ (J. Dumazedier) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Impact of Television Programs on Rural Audiences" เพื่อจะศึกษาถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อประชาชนในชนบท โดยได้ทำการวิจัยใน 15 หมู่บ้านที่ได้เลือกสรรแล้ว เมื่อชมโทรทัศน์แล้วก็ส่งแบบสอบถามไปเพื่อให้ผู้ชมกรอก

ผลการวิจัยที่ได้คือ

1. โทรทัศน์สามารถให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบทได้ดี
2. กิจกรรมหลังชมโทรทัศน์ของกลุ่มประชากรจะช่วยให้ผู้ชมสามารถแสดงออกได้อย่างกว้างขวางและตามความพอใจ
3. ทักษะของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

พ.ศ. 2508 ชาร์ลส์ วินิช¹² (Charles Winich) ทำการวิจัยเรื่อง "How People Perceive Educational Television" วิธีดำเนินการวิจัย ชาร์ลส์ทำโดยโทรศัพท์ไปยังกลุ่มคนที่อยู่ในเมือง ถามแต่ละคนว่าเขาได้ชมโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นเวลาดูคิดต่อกันมา 3 สัปดาห์หรือเปล่า และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ประชากร 392 คน เป็นพวกที่ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และอีก 392 คนเป็นผู้ที่ไม่ได้ชมรายการโทรทัศน์ ประชากรทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันทางฐานะ สังคม และเศรษฐกิจ ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและผู้ที่ไม่ได้ชมรายการโทรทัศน์จะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผู้ชมรายการโทรทัศน์เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในด้านการศึกษามากกว่าผู้ไม่ชมรายการ และผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นบุคคลที่มักถึงผลประโยชน์ทางการศึกษา ผู้ชมรายการโทรทัศน์ให้ความเห็นว่าโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่ควรจัดทำเพื่อแข่งขันกับรายการเพื่อการค้า แต่ควรจะทำให้แตกต่างกว่า และจัดรายการเพื่อเสริมสร้างรายการโทรทัศน์เพื่อการค้า

¹¹J. Dumazedier, "The Impact of Television Programs on Rural Audiences", Press, Film and Radio in the World Today, (Paris: Unesco, 1956).

¹²Charles Winich, "How People Perceive Educational Television", A.V. Communication Review, Vol.14, Spring-Winter, 1966, p.281.

จากผลการวิจัยดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น ทั้งที่เป็นผลการวิจัยของรัฐบาล หน่วยงาน
 ต่าง ๆ และการวิจัยของผู้ที่สนใจบทบาทของโทรทัศน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ย่อมแสดง
 ให้เห็นว่า ใค้มีผู้สนใจและเห็นบทบาทของโทรทัศน์ในอันที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านการ
 ให้ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงแก่ผู้ชมโทรทัศน์ จึงเชื่อได้ว่า การทำการวิจัยเรื่อง
 "ความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคเหนือ" นี้ จะเป็นประโยชน์
 ต่อสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ลำปาง) นักจัดรายการทางโทรทัศน์ นักการศึกษา
 และผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อเป็นประโยชน์ ส่งเสริม
 ความรู้ รสนิยม ตลอดจนคุณค่าทางการศึกษาแก่ประชาชนและสังคม

